

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ОСНОВИ
БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ”

(для бакалаврів)

МАУП

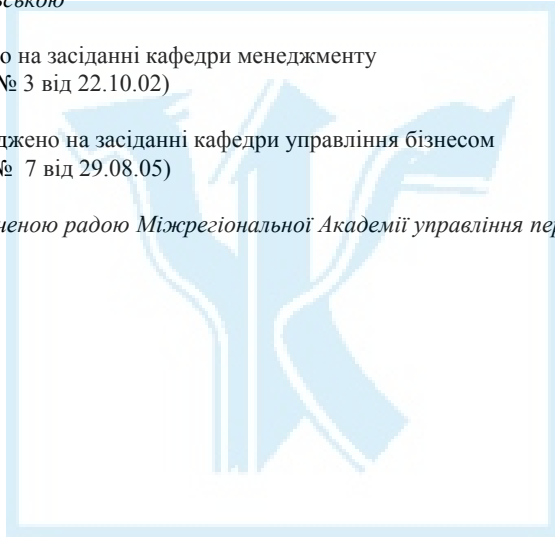
Київ 2005

Підготовлено кандидатом економічних наук, старшим викладачем
Н. І. Новальською

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(Протокол № 3 від 22.10.02)

Перезатверджено на засіданні кафедри управління бізнесом
(протокол № 7 від 29.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Новальська Н. І. Навчальна програма дисципліни “Основи бізнес-планування”. — К.: МАУП, 2005. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи бізнес-планування”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

©Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Успіх будь-якої підприємницької справи неможливий без чіткого і повного уявлення про її перспективи, без розробки надійних орієнтирів і реального плану дій. Процес планування дає змогу уявити комплекс майбутніх операцій підприємницької діяльності і запобігти можливим негативним явищам. А тому необхідно оволодіти сучасними інструментами підприємництва.

Поширеним у ринковій економіці інструментом менеджменту, основою конкретної маркетингової, фінансової, матеріально-технічної, кадрової політики ведення власного бізнесу є бізнес-план. Бізнес-план — це документ, в якому зазначаються основні аспекти майбутнього бізнесу, аналізуються можливі проблеми, а також визначаються способи вирішення цих проблем. Бізнес-план виключає можливість прийняття помилкових рішень через некомпетентність підприємця, об'єднує в єдину систему функціонування виробництва, реалізацію товару і розвиток бізнесу, запобігає помилкам, пов'язаним із стихійно прийнятими управлінськими рішеннями, сприяє формуванню ділових рис характеру бізнесмена.

Для формування у студентів системи знань з розробки бізнес-планів і практичних навичок ефективної діяльності у сфері бізнесу в навчальні плани запроваджено курс “Основи бізнес-планування”. У процесі вивчення дисципліни “Основи бізнес-планування” студенти ознайомляться з місцем і роллю бізнес-плану в ринковій системі господарювання, загальною методологією та логікою розробки, оформлення та презентації бізнес-плану.

Мета дисципліни “Основи бізнес-планування” — сформувати у студентів систему теоретичних знань з бізнес-планування і практичні навички складання бізнес-планів.

Основні завдання курсу:

- навчити студентів правильно аналізувати цілі і завдання організації бізнесу;
- сформувати навички комплексного підходу до організації власного бізнесу;
- довести необхідність і доцільність використання бізнес-планів для сучасного здійснення власного бізнесу;
- ознайомити студентів з механізмом розробки бізнес-планів;
- сформувати у студентів творчий підхід до розробки окремих складових бізнес-плану.

Вивчення дисципліни “Основи бізнес-планування” передбачає знання таких навчальних курсів, як “Менеджмент”, “Маркетинг”, “Фінансовий менеджмент” та ін.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ОСНОВИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ”

№ п/п	Назва теми
1	Бізнес-план у ринковій системі господарювання
2	Підготовча стадія розробки бізнес-плану
3	Структура, логіка розробки й оформлення бізнес-плану
4	Продукт (послуги) фірми і ринок
5	План маркетингової діяльності
6	План виробництва
7	Управління та організація
8	Оцінка ризиків
9	Фінансовий план
10	Презентація бізнес-плану

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ОСНОВИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ”

Тема 1. Бізнес-план у ринковій системі господарювання

Об’єктивна необхідність планування підприємницької діяльності. Суть поняття “бізнес-план”. Класифікація бізнес-планів. Цілі розробки бізнес-плану.

Формування інформаційного поля бізнес-плану. Суть поняття “інформаційне поле бізнес-плану”. Основні складові інформаційного поля. Джерела отримання та вимоги до якості інформації.

Загальна методологія розробки бізнес-плану. Характеристика і призначення початкової, підготовчої та основної стадій розробки бізнес-плану.

Література [1–4; 6; 7; 9; 10; 13–15; 18]

Тема 2. Підготовча стадія розробки бізнес-плану

Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії розробки бізнес-плану.

Основні цілі і складові зовнішнього аналізу. Аналіз загальноекономічних чинників зовнішнього середовища фірми. Основні складові галузевого аналізу. Поняття “ключові фактори успіху”. Оцінка конкурентної позиції фірми.

Основне завдання і сутність внутрішнього аналізу. Основні елементи оцінки сильних і слабких сторін фірми. Використання форми балансу в процесі внутрішнього аналізу. SWOT-аналіз.

Визначення місії та формування цілей діяльності фірми. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії бізнесу.

Література [2; 3; 6; 7; 9; 10]

Тема 3. Структура, логіка розробки й оформлення бізнес-плану

Формування структури бізнес-плану. Фактори, що впливають на зміст і структуру бізнес-плану. Структура бізнес-плану, орієнтованого на залучення інвестицій у виробничу діяльність. Логіка розробки бізнес-плану.

Загальні вимоги до стилю написання бізнес-плану. Форма титульного аркуша та правила оформлення змісту. Функціональне призначення та правила оформлення резюме. Додатки.

Література [2; 4–7; 10; 12–14; 18]

Тема 4. Продукт (послуги) фірми і ринок

Цілі, логіка розробки та структура розділу “Галузь, фірма та її продукція”. Аналіз поточного стану справ у галузі. Основні складові концепції “поведінки” фірми в галузі. Загальна характеристика фірми. Продукт та(або) послуги фірми. Захист продукції патентами, товарними знаками. Перспективи розвитку бізнесу в майбутньому.

Цілі, логіка розробки та структура розділу “Дослідження ринку”. Загальна характеристика ринку продукту. Вибір цільового ринку продукції фірми. Обґрунтування вибору місця розташування фірми. Оцінка впливу зовнішніх чинників на бізнес. Конкурентна позиція фірми.

Література [1–3; 6; 7; 14; 18]

Тема 5. План маркетингової діяльності

Завдання маркетинг-плану. Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Етапи процесу формування цілей маркетингової діяльності фірми.

Стратегія маркетингу. Етапи опрацювання стратегії маркетингу. Засоби реалізації стратегії маркетингу. Прогнозування обсягів продажу продукції фірми.

Література [1; 3; 6; 7; 9; 12; 14; 15; 18]

Тема 6. План виробництва

Завдання та логіка розробки виробничого плану. Зміст виробничого плану. Основні виробничі операції. Машина та устаткування. Сировина,

матеріали, комплектуючі вироби. Виробничі і невиробничі приміщення. Додаткові відомості, що можуть бути наведені у виробничому плані.

Література [1; 6; 7; 15; 16; 18]

Тема 7. Управління та організація

Цілі та логіка розробки організаційного плану. Структура організаційного плану. Характеристика основних розділів організаційного плану. Обґрунтування вибору організаційної форми бізнесу. Визначення потреб фірми в персоналі. Власники фірми й команда менеджерів. Організаційна схема управління фірмою. Кадрова політика фірми.

Література [6–8; 10; 12; 14; 18]

Тема 8. Оцінка ризиків

Сутність ризику. Типи можливих ризиків. Цілі розробки та структура розділу “Оцінка ризиків”. Концепція управління ризиками. Способи реагування на небезпеки та загрози для бізнесу фірми. Заходи з мінімізації або нейтралізації негативних наслідків можливих ризиків. Страхування ризиків.

Література [1; 6; 7; 10; 14; 17; 18]

Тема 9. Фінансовий план

Завдання розробки та значення фінансового плану. Особливості розробки фінансового плану. Структура фінансового плану. Завдання розробки і процедура складання плану доходів і витрат, плану грошових надходжень і виплат, планового балансу. Очікувані фінансові коефіцієнти. Аналіз чутливості. Фінансові потреби фірми й умови повернення коштів потенційним кредиторам та інвесторам.

Література [1; 6; 7; 10–12; 16; 18]

Тема 10. Презентація бізнес-плану

Цілі та завдання презентації бізнес-плану. Чинники, що приваблюють потенційних кредиторів та інвесторів до фінансування та співробітництва. Зміст та організація проведення презентації бізнес-плану. Засоби підвищення ефективності презентації.

Література [10; 12; 17]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Щ, Ш	9
Ю, Я	10

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи — закріпити та поглибити теоретичні знання, здобуті студентами у процесі вивчення курсу “Основи бізнес-планування”, сформувані у них уміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою, законодавчими актами та статистичними матеріалами, а також з матеріалами власних досліджень в організаціях.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Сутнісна характеристика бізнес-плану: основні функції, класифікація, цілі розробки.
2. Цілі розробки та структура розділу “Галузь, фірма та її продукція”.
3. На прикладі вашої організації визначте ключові фактори успіху. Відповідь обгрунтуйте.

Варіант 2

1. Формування інформаційного поля бізнес-плану.
2. Цілі розробки та структура розділу “Дослідження ринку”.
3. На конкретному прикладі опрацюйте матеріали розділу “Організаційний план”.

Варіант 3

1. Загальна методологія розробки бізнес-плану.
2. Структура виробничого плану.

3. Розробіть і викладіть письмово власний варіант сценарію презентації бізнес-плану.

Варіант 4

1. Стратегічне планування на підготовчій стадії розробки бізнес-плану.
2. Презентація бізнес-плану.
3. Проведіть дослідження ринку вашого підприємства. Складіть матрицю конкурентного профілю.

Варіант 5

1. Основні цілі і складові зовнішнього аналізу.
2. Підприємницький ризик: сутність, основні види.
3. Розрахунковим і графічним методом проведіть аналіз безбитковості виробництва новоствореної фірми, використовуючи такі вихідні дані: обсяг продажу виробів — 4800 шт., ціна одиниці виробу — 0,5 грн, виторг за місяць — 2400 грн, змінні витрати — 1200 грн, постійні витрати — 700 грн. Проаналізуйте отримані результати.

Варіант 6

1. Основне завдання та сутність внутрішнього аналізу.
2. Цілі розробки та структура організаційного плану.
3. На прикладі конкретного підприємства опрацюйте матеріали щодо складових “Маркетинг-плану”.

Варіант 7

1. Структура бізнес-плану.
2. Фінансові потреби фірми та умови повернення коштів кредиторам і інвесторам.
3. Підготуйте розділ “Виробничий план”. Зверніть увагу на такі питання:
 - стисла характеристика виробничих процесів на фірмі;
 - потреби фірми в матеріально-технічних ресурсах;
 - потреби фірми у виробничих і невиробничих приміщеннях;
 - вплив зовнішніх факторів на виробничий процес.

Варіант 8

1. Логіка розробки бізнес-плану.
2. Стратегії маркетингу.

3. Сформулюйте найімовірніші ризики та визначте заходи для зменшення їх негативного впливу на бізнес. Дослідження проведіть на прикладі конкретного підприємства.

Варіант 9

1. Функціональне призначення резюме.
2. Завдання розробки та структура бізнес-плану.
3. Опрацюйте матеріали розділу “Галузь, фірма та її продукція”, у структурі якого виділіть такі основні складові:
 - сучасна ситуація та тенденції розвитку галузі;
 - фірма, її продукти та(або) послуги;
 - патенти, товарні знаки, інші права на продукт (послуги);
 - стратегія зростання фірми.

Варіант 10

1. Визначення місії і формування цілей діяльності фірми.
2. Завдання розробки та структура фінансового плану.
3. Опрацюйте структуру (визначте перелік розділів і параграфів) бізнес-плану для обґрунтування проекту створення фірми, сферою діяльності якої є надання послуг.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність поняття “бізнес-план”.
2. Основні функції бізнес-плану.
3. Класифікація бізнес-планів.
4. Цілі розробки бізнес-плану.
5. Формування інформаційного поля.
6. Загальна методологія розробки бізнес-плану.
7. Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії розробки бізнес-плану.
8. Основні цілі та складові зовнішнього аналізу.
9. Основні завдання та сутність внутрішнього аналізу.
10. Визначення місії фірми.
11. Формування цілей діяльності фірми.
12. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії.
13. Фактори, що впливають на зміст і структури бізнес-плану.
14. Етапи формування структури бізнес-плану.
15. Складові бізнес-плану.
16. Логіка розробки бізнес-плану.
17. Вимоги до стилю написання і оформлення бізнес-плану.
18. Функціональне призначення резюме.

19. Цілі, логіка розробки та структура розділу “Галузь, фірма та її продукція”.
20. Аналіз стану справ у галузі.
21. Основні складові концепції “поведінки” фірми в галузі.
22. Загальна характеристика фірми.
23. Цілі, логіка розробки та структура розділу “Дослідження ринку”.
24. Вибір цільового ринку.
25. Оцінка впливу зовнішніх чинників на бізнес.
26. Завдання та логіка розробки маркетинг-плану.
27. Етапи процесу формування цілей маркетингової діяльності фірми.
28. Етапи опрацювання стратегії маркетингу.
29. Засоби реалізації стратегії маркетингу.
30. Стратегія збуту та реалізації продукції фірми.
31. Політика ціноутворення.
32. Опрацювання рекламної кампанії та формування політики підтримки продукту фірми.
33. Прогнозування обсягів продажу продукції фірми.
34. Завдання та логіка розробки виробничого плану.
35. Структура виробничого плану.
36. Цілі та структура організаційного плану.
37. Обґрунтування вибору організаційної форми бізнесу.
38. Визначення потреб фірми в персоналі.
39. Власники фірми, команда менеджерів і зовнішні консультанти.
40. Організаційна схема управління фірмою.
41. Кадрова політика і стратегія фірми.
42. Цілі та структура розділу “Оцінка ризиків”.
43. Сутність підприємницького ризику.
44. Основні види ризиків у сучасному бізнесу.
45. Концепція управління ризиками.
46. Способи реагування на загрози бізнесу.
47. Заходи з мінімізації або нейтралізації негативних наслідків можливих ризиків.
48. Значення розробки фінансового плану.
49. Особливості розробки фінансового плану.
50. Структура фінансового плану.
51. План доходів і витрат.
52. План грошових надходжень і виплат.
53. Вимоги до складання планового балансу.
54. Очікувані фінансові коефіцієнти.
55. Аналіз чутливості.
56. Фінансові потреби фірми та умови повернення коштів кредиторам та інвесторам.
57. Сутність презентації бізнес-плану.

58. Чинники, що приваблюють потенційних партнерів та інвесторів до фінансування та співробітництва.
59. Організація проведення презентації бізнес-плану.
60. Засоби підвищення ефективності презентації бізнес-плану.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Агафонова Л. Г., Рога О. В.* Підготовка бізнес-плану: Практикум. — 2-ге вид. — К.: Т-во “Знання”, КОО, 2000. — 158 с.
2. *Алексеев М. М.* Планирование деятельности фирмы. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 246 с.
3. *Барроу К., Барроу П., Браун Р.* Бизнес-план. — К.: Знання, 2001. — 258 с.
4. *Бизнес-план: Метод. материалы / Под ред. Р. Г. Маниловского.* — М.: Финансы и статистика, 1997. — 160 с.
5. *Бизнес-план: Рекомендации по составлению.* — М.: Приор, 2002. — 304 с.
6. *Бизнес-планирование / Под. ред. В. М. Попова, С. И. Ляпунова.* — М.: Финансы и статистика, 2000. — 672 с.
7. *Богомолов А. Ю.* Бизнес-план: методика разработки. — М.: Ось-89, 2000. — 576 с.
8. *Деловое администрирование: практические ситуации, деловые игры, упражнения / Под ред. О. А. Страховой.* — СПб.: Питер, 2001. — 175 с.
9. *Мірошніченко А. В.* Діловий успіх і маркетинг. — К.: А.Л.Д., 1997. — 64 с.
10. *Покропивний С. Ф., Соболь С. М., Швиданенко Г. О.* Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 1999. — 208 с.
11. *Савчук В. П.* Финансовый менеджмент предприятий: прикладные деловые вопросы с анализом деловых ситуаций. — К.: Изд. дом “Максимум”, 2001. — 598 с.
12. *Сборник бизнес-планов с комментариями и рекомендациями / Под ред. В. М. Попова.* — М.: НОМ и Д, 2002. — 360 с.
13. *Семь нот менеджмента / Под ред. В. Красновой, А. Привалова.* — 5-е изд. — М., 2001. — 656 с.
14. *Сирополис Н. К.* Управление малым бизнесом: Руководство для предпринимателей. — М.: Дело, 1997. — 672 с.
15. *Скворцов М. Н.* Бизнес-план предприятия. — К.: Выща шк., 1995. — 189 с.
16. *Сухова Л. Ф.* Практикум по разработке бизнес-плана и финансовому анализу предприятия: Учеб. пособие. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 160 с.
17. *Финч Б.* 30 минут для подготовки бизнес-плана. — М.: Лори, 2000. — 79 с.
18. *Шудра В. Ф., Беличко А. Н.* Как подготовить успешный бизнес-план. — 2-е изд. — К.: Капрал, 1997. — 106 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Основи бізнес-планування”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Основи бізнес-планування”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	6
Завдання для контрольних робіт	7
Питання для самоконтролю	9
Список рекомендованої літератури.....	11

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Л. М. Гримаська
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1311

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП